

УДК 379.85

Фесюк Василь Олександрович
доктор географічних наук, професор

Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки, м.
Луцьк, Україна

Бондарець Ольга Ігорівна

Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки, м.
Луцьк, Україна, e-mail: bo.olia_93@mail.ru

ПЕРСПЕКТИВИ ТУРИСТИЧНОГО ОСВОЄННЯ «ШЛЯХУ РАДЗИВІЛІВ»

Метою статті є аналіз впливу історико-культурних ресурсів на розвиток історичного туризму. Розглянуто основні історико-культурні ресурси, пов'язані з родом Радзивілів.

Методичні засади дослідження полягали у аналізі зібраного авторами літературного матеріалу. При цьому були використані описовий та порівняльний методи.

Результати. Обґрунтовано необхідність створення туристичного продукту «Шляху Радзивілів». Встановлено, що основним способом збереження історико-культурної спадщини Радзивілів є залучення її до використання в туризмі. Визначено основні проблеми, які постають при впровадженні даного туристичного шляху. Виявлено перспективність його використання та розвитку.

Наукова новизна полягає у характеристиці спадщини Радзивілів як основи для впровадження нового туристичного продукту «Шлях Радзивілів».

Практична значимість статті визначається її актуальністю для практичного розвитку історичного туризму завдяки створенню туристичного продукту «Шлях Радзивілів».

Ключові слова: історико-культурні ресурси, історичний туризм, туристичний продукт.

УДК 379.85

Фесюк Василий Александрович
доктор географических наук, профессор

Восточноевропейского национального
университета имени Леси Украинки, г.
Луцк, Украина

Бондарец Ольга Игоревна

Восточноевропейского национального
университета имени Леси Украинки, г.
Луцк, Украина, e-mail: bo.olia_93@mail.ru

ПЕРСПЕКТИВЫ ТУРИСТИЧЕСКОГО ОСВОЕНИЯ «ПУТИ РАДЗИВИЛЛОВ»

Целью статьи является анализ влияния историко-культурных ресурсов на развитие исторического туризма. Рассмотрены основные историко-культурные ресурсы, связанные с родом Радзивиллов.

Методические основы исследования заключались в анализе собранного авторами литературного материала. При этом были использованы описательный и сравнительный методы.

Результаты. Обосновано необходимость создания туристического продукта «Путь Радзивиллов». Установлено, что основным способом сохранения историко-культурного наследия Радзивиллов является привлечение его к использованию в туризме. Определены основные проблемы, возникающие при внедрении данного туристического пути. Виявлено перспективность его использования и развития.

Научная новизна заключається в характеристиці насліддя Радзивілов як основи для впровадження нового туристичного продукту «Путь Радзивілов».

Практическая значимость статті визначається її актуальністю для практичного розвитку історичного туризму завдяки створенню туристичного продукту «Путь Радзивілов».

Ключевые слова: історико-культурні ресурси, історичний туризм, туристичний продукт.

UDC 379.85

Fesiuk Vasyl Oleksandrovysh,
Doctor of Geography Science, Professor
Bondarets Olha Ihorivna

Lesya Ukrainka Eastern European National
University, Lutsk, Ukraine
Lesya Ukrainka Eastern European National
University, Lutsk, Ukraine,
e-mail: bo.olia_93@mail.ru

PROSPECTS OF TOURISM DEVELOPMENT «WAY OF RADZIVILS»

The aim of the article is an analysis of the impact of historical and cultural resources on the development of historical tourism. Characterized major historical and cultural resources associated with the native of Radzivils.

The methodical basis of research was to analyze the collected authors of literary material. Here were used descriptive and comparative methods.

Results. Grounded of the necessity to create "Way of Radzivils". It was established that the main way to preserve historical and cultural heritage of Radzivils is attracting it to use in tourism. Identified the main problems that arise in the implementation of the travel path. Discovered prospects of its use and development.

Scientific innovation is characteristic Radzivils heritage as a basis for the introduction of new tourism product "Way Radzivils."

The practical significance of the article is determined by its relevance to the practical development of historical tourism by creating tourism product "Way Radzivils."

Keywords: historical and cultural resources, historical tourism, tourism product.

Постановка проблеми. Радзивіли – одна з найвпливовіших і наймогутніших, дуже численних і розгалужених магнатських родин Великого князівства Литовського, що володіла великою кількістю палаців та замків на литовських, польських, білоруських та українських землях. Тривала присутність цього литовського роду на українських землях залишила помітний слід у історії України. Головним осередком українських Радзивілів, було смт Олика у Волинській області, а їх головною резиденцією – Олицький замок.

Усвідомлення необхідності збереження та відтворення культурно-історичної спадщини, пов'язаної з родом Радзивілів розширює перспективи розвитку історичного туризму в Україні. Згідно з Кляпом М. П. [2], історичний туризм – це різновид туризму, метою якого є відвідання місцевості, пов'язаної з історією та історичною спадщиною.

Саме тому, з огляду на туристичну привабливість пам'яток литовської доби в Україні та відсутність на українському туристичному ринку продуктів, сформованих навколо культурно-історичної спадщини

магнатської родини Радзивілів, доцільним є створення туристичного продукту під назвою «Шлях Радзивілів».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історичний туризм протягом останніх років активно досліджувався багатьма українськими фахівцями, серед яких виділяються праці Кляпа М. П. [2] та Поколодної М. М. [5]. Вивченням історико-культурних ресурсів, їх значенням для розвитку туризму займалися Бейдик О. О. [1], Кузик С. П. [4], Поколодна М. М. [7]. Дослідження спадщини Радзивілів на українських землях проводилося Александровичем В. С. [3], Русиною О. В. [6]. Але, питання можливості туристичного освоєння культурного спадку Радзивілів висвітлені в цих роботах недостатньо.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Спадщина роду Радзивілів досі розглядалася науковцями лише з історичної точки зору. Вивчення історико-культурних ресурсів, пов'язаних з династією, для застосування у туризмі мало фрагментарний характер. Більшу частину досліджень становили журналістські статті.

Для порівняння, туристичний потенціал спадщини династії на території Білорусі наразі використовується на повну потужність у сфері туризму. Станом на сьогоднішній день, це одні з найпопулярніших та найвідвідуваніших туристичних об'єктів Білорусі.

Необхідним є ґрунтовний розгляд спадщини Радзивілів саме як туристичної атракції, що може сформувати «Шлях Радзивілів». Матеріальною основою цього туристичного продукту є об'єкти, що знаходяться у Олиці (Волинська область, Україна), Несвіжі (Мінська область, Білорусь) та Мірі (Гродненська область, Білорусь) у новий туристичний продукт та визначити основні проблеми та перспективи, що постають при впровадженні даного туристичного шляху.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є обґрунтування необхідності створення туристичного продукту «Шлях Радзивілів», перспективність його використання та розвитку. Завдання статті: проаналізувати культурно-історичні об'єкти, обґрунтувати концепцію туристичного продукту «Шлях Радзивілів», запропонувати комплекс заходів для його реалізації.

Виклад основного матеріалу. Україна володіє значною кількістю культурно-історичних ресурсів, які викликають інтерес як в українських, так і в іноземних туристів.

Культурно-історичні ресурси – це сукупність пам'ятників матеріальної і духовної культури, які були створені в процесі історичного розвитку певної території і виступають об'єктами туристського інтересу. В даному дослідженні культурно-історичні туристські ресурси – це об'єкти і явища соціально-культурного середовища певної території, які утворилися в процесі її історичного розвитку і на теперішній час використовуються або можуть бути використані при створенні туристського продукту [7].

Даний вид туристичних ресурсів перш за все сприяє розвитку історичного туризму.

Це різновид туризму, метою якого є відвідання місцевості, пов'язаної з історією та історичною спадщиною. Ряд регіонів багаті такими унікальними історичними територіями, як стародавні міста, садибні і палацово-паркові ансамблі, комплекси культової архітектури, історичні будівлі, історико-культурні пам'ятки [2].

Одним з таких регіонів є Волинська область, на території якої у смт Олика Ківерцівського району знаходяться історико-культурні пам'ятки, пов'язані з династією Радзивілів. Вони становлять значний туристичний інтерес, проте дані пам'ятки досі не включені у основні туристичні маршрути області. Саме цей населений пункт був головною резиденцією роду Радзивілів в Україні.

Між процесом розвитку історичного туризму у Волинській області та наявними історико-культурними ресурсами, пов'язаними з династією Радзивілів, можна простежити взаємозв'язок, що полягає у таких аспектах:

- розвиток даного виду туризму напряду залежить від наявності на території області об'єктів історико-культурної спадщини Радзивілів, які в сукупності з іншими туристсько-рекреаційними ресурсами можуть сформувати новий туристичний продукт «Шлях Радзивілів»;
- у свою чергу історичний туризм надає особливої значимості пам'яткам, пов'язаним з родом Радзивілів, актуалізуючи проблему їх відновлення, збереження та популяризації на вітчизняному та міжнародному туристичних ринках.

Основними пам'ятками, що пов'язані з династією Радзивілів та мають першочергове значення для впровадження «Шляху Радзивілів» на території Олики є Олицький замок та Колегіальний костел Святої Трійці. На сьогодні дані об'єкти потребують відновлення та реставрації для подальшого повноцінного залучення у туристичну сферу, оскільки наразі вони знаходяться у незадовільному стані. Так, одне з основних питань – можливість перенесення Волинської обласної психіатричної лікарні №2, яка знаходиться на території замку до іншого приміщення. При вирішенні цього питання, виникає наступне: як раціонально та максимально ефективно використати звільнені приміщення.

Тут постає необхідність перейняття білоруського досвіду. Для прикладу, у місті Несвіж створено Національний історико-культурний музей-заповідник «Несвіж». Головною атракцією тут слугує Несвіжський замок, що включений до Світової спадщини ЮНЕСКО у 2005 році. Створено сайт, присвячений даному заповіднику – <http://niasvizh.by/>, на якому можна знайти всю необхідну інформацію; наявна розвинена інфраструктура, що дозволяє приймати тисячі туристів. У місті Мір створений Замковий комплекс «Мір» на території Мірського замку, який був занесений до Світової спадщини ЮНЕСКО у 2000 році. Також наявний сайт – <http://mirzamak.by/>, на якому можна отримати інформацію про замок та туристичні послуги, що пропонуються. У Білорусі спадщину Радзивілів досліджують протягом багатьох років та активно використовують для розвитку туризму.

Олицький замок часто порівнюється з Несвіжським замком у Білорусі. Перший був головною резиденцією Радзивілів в Україні, в свою чергу другий – у Білорусі.

Труднощі впровадження туристичного шляху пов'язані зі станом спадщини Радзивілів на території України та відсутністю розвиненої інфраструктури. Серед проблем, що першочергово постають при створенні та розвитку «Шляху Радзивілів», виділяються:

- незадовільний стан доріг та під'їзних шляхів до об'єктів туристичної відвідуваності;
- відсутність туристично-інформаційних знаків вздовж основних автомобільних шляхів;
- недостатня кількість місць короточасного відпочинку;
- незадовільний стан пам'яток;
- неефективне використання туристично-рекреаційного потенціалу;
- недостатність коштів у районних бюджетах на фінансування заходів з розвитку туризму.

Проте, не зважаючи на значну кількість проблем, туристичний потенціал територій, що раніше належали династії Радзивілів в Україні є доволі значним, може не лише обмежуватися показом збережених архітектурних пам'яток як екскурсійних об'єктів. Цікавим нововведенням у сфері розвитку історичного туризму в Україні та впровадження «Шляху Радзивілів» може стати відтворення окремих сторінок історії, культурних заходів, традицій та звичаїв, що існували на українських територіях, які належали роду Радзивілів. Комплекс заходів для реалізації туристичного продукту «Шлях Радзивілів» включає: відновлення, реставрацію історико-культурних пам'яток, пов'язаних з династією Радзивілів, доведення їх до стану, придатного для повноцінного використання у історичному туризмі, а також створення відповідної інфраструктури, яка б могла задовольнити вимоги потенційних туристів.

Висновки. Найсильніший спонукальний мотив до туристичної подорожі викликають історія і культура країни чи регіону. У деяких випадках наявність специфічних об'єктів культури, унікальних історико-культурних комплексів є головною складовою, яка визначає вибір туриста. Тому збереження історико-культурної спадщини Радзивілів, її відновлення їх раціональне використання має визначальне значення для розвитку історичного туризму. «Шлях Радзивілів» може стати першим туристичним продуктом, сформованим навколо спадщини даного роду. Для впровадження даного туристичного шляху потрібно вирішити значну кількість проблем, проте у перспективі «Шлях Радзивілів» сприятиме значному розвитку туристичної сфери як у Волинській області так і в Україні загалом.

Список використаних джерел

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України : Методологія та методика аналізу, термінологія, районування / О. О. Бейдик; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К. : Київ. ун-т, 2001. - 395 с.

2. Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму : навч. посібник / М. П. Кляп, Ф. Ф. Шандор. – Київ : Знання, 2011. – 334 с.
3. Князі Радзивіли / В. С. Александрович та ін. ; відп. ред. Ференцева Ю. В. ; пер. В. Журби та ін. – К. : Балтія-Друк, 2012. – 272 с.
4. Кузик С. Історико-культурні ресурси українсько-польського прикордоння та особливості їх використання для туристичних цілей / С. Кузик, Д. Литвин // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. - 2012. - Вип. 21. - С. 475-482.
5. Покоłodна М. М. Рекреаційна географія: навч. посібник / М. М. Покоłodна; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 275 с.
6. Русина, О. В. Радзивілівські володіння новітніх часів очима сучасників [Текст] / О. В. Русина // Український історичний журнал : Науковий журнал. - 2014. - №6. - С. 29-38.
7. Туризм і місто: аналіз проблем, тенденцій та моделювання розвитку: монографія / за заг. ред. І. М. Писаревського; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 209 с.

Список использованных источников

1. Бейдык А. А. Рекреационно-туристические ресурсы Украины: Методология и методика анализа, терминология, районирование / А. А. Бейдык; Киев. нац. ун-т им. Т. Шевченка. - М.: Киев. ун-т, 2001. - 395 с.
2. Кляп М. П. Современные разновидности туризма: учеб. пособие / М. П. Кляп, Ф. Ф. Шандор. - Киев: Знание, 2011. - 334 с.
3. Князья Радзивиллы / В. С. Александрович и др. ; отв. ред. Ференцева Ю. В.; пер. В. Журбы и др. - М.: Балтия-Друк, 2012. - 272 с.
4. Кузык С. Историко-культурные ресурсы украинского-польского пограничья и особенности их использования для туристических целей / С. Кузык, Д. Литвин // Украина: культурное наследие, национальное сознание, государственность. - 2012. - Вып. 21. - С. 475-482.
5. Покоłodная М. М. Рекреационная география: учеб. пособие / М. М. Покоłodная; Харьк. нац. акад. гор. хоз-ва. - Х.: ХНАГХ, 2012. - 275 с.
6. Русина, А. В. Радзивилловская владения новейших времен глазами современников [Текст] / В. Русина // Украинский исторический журнал: Научный журнал. - 2014.- №6. – С. 29-38.
7. Туризм и город: анализ проблем, тенденций и моделирования развития: монография / под общ. ред. И. М. Писаревського; Харьк. нац. акад. гор. хоз-ва. - Х.: ХНАГХ, 2012. - 209 с.

References

1. Beydyk O. O. Recreation and tourism resources of Ukraine: Methodology and methods of analysis, terminology, zoning / O. O Beydyk; Kyiv. Taras Shevchenko National University of Kyiv. – K.: Kyiv, university, 2001 – 395p.
2. Klyap M. P. Modern types of tourism: tutorial / M. P. Klyap , F. F. Shandor. - Kyiv: Knowledge, 2011. - 334 p.
3. Prince Radziwill / V. S. Aleksandrovysh and others. ; executive editor Ferentseva Y. V; transl. V. Zhurba and others. – K.: Baltiya-Druk, 2012. - 272 p.
4. Kuzyk S. Historical and cultural resources of the Ukrainian-Polish border, and especially their use for tourism purposes / S. Kuzyk, D. Lytvyn // Ukraine: cultural heritage, national identity, statehood. - 2012. - Vol. 21. - P. 475-482.
5. Pokolodna M. M. Recreation Geography: tutorial / M. M. Pokolodna; Kharkiv National University of Urban Economy. - X: KSAME, 2012. - 275 p.
6. Rusina A. V. Radziwill possession of modern times through the eyes of contemporaries [Text] / O. V. Rusina // Ukrainian historical journal: Science magazine. 2014. - №6. - P. 29-38.
7. Tourism and city: problem analysis, trends and modeling of development: monograph / under the general editorship I. M. Pisarevsky; Kharkiv National University of Urban Economy. - X: KSAME, 2012. - 209 p.